

אליהו פייג (שגיא)

נולד בי"ג אב תשי"א
נפל בכ' תשרי תשל"ד

אליהו פייג (שגיא)

אליהו נולד בי"ג אב תשי"א בנתניה, כעבור תקופה קצרה עברו הוריו מהמעברה שליד נתניה לגור בבני ברק. שם גדל אלי ושם נתחנך בביה"ס הממ"ד "מעלות" והצטרף כחבר לתנועת הנוער בני-עקיבא. כאשר סיים את לימודיו עבר ללמוד בישיבת בני-עקיבא בכפר הרא"ה, מקום בו נתעצבה דמותו. כבר בתקופה זו בלט אלי בכושרו הגופני המעולה שהביאו להישגים יפים בספורט, וביחסיו החברתיים הטובים היה לגורם משפיע על חבריו למחזור.

עם סיום הלימודים בישיבה התיכונית חש צורך ליחד זמן ללימודים בישיבה גבוהה, כדי לבסס את ידיעותיו ולחזק את אישיותו ואז בשלה בלבנו ההחלטה ללמוד בשנת תש"ל בישיבת "הכותל" בירושלים. אלי ניצל תקופה זו ללמוד הלכה ומחשבה בצורה יסודית ביותר ואף הגיע להישגים יפים בתחומים אלו. אולם עם כל הרצון להמשיך בישיבה הרגיש אלי כורח פנימי לשרת בצה"ל ביחידה מובחרת. היו לכך שתי סיבות עיקריות: הראשונה, המצב בו היתה שרויה המדינה, תקופת מלחמת ההתשה, שנית הרצון להיות דוגמא של חייל דתי היודע הן לשמור על חובותיו הדתיות והן להגיע להישגים ראויים לציון בצבא בלא כל סתירה ביניהם. כדוגמא לשאיפות אלו היתה לו דמותו של חברו למחזור ראובן שפורן ז"ל (נפל בעזה - שבט תשל"ב).

בחודש אב תש"ל לאחר התלבטויות קשות, מתגייס אלי לצה"ל ומוצא את מקומו "בסיירת שקד". אלי עובר את הטירונות ואימון הלוחם ומגיע כעבור שבעה חודשי אימונים לפלוגה מבצעית בעזה. והתקופה - תקופת המלחמה במחבלים. במסגרת פעילותו במחנה הפליטים ג'יבליה עשה אלי מעשה שזכה אותו בציון לשבח, וזאת כאשר נחלץ להצלתם של מספר ילדים מקרב הפליטים העומדים בסכנת דריסה ע"י קומנדקר מתדרדר, תוך כדי מעשה ההצלה נפצע ושכב כחודש ימים בבית החולים. בפסח תשל"ג קיבל אלי על המעשה את עיטור המופת מידי הרמטכ"ל.

באלול תשל"א יוצא אלי לקורס מפקדי כיתות וזאת על אף פציעתו. לאחר סיום הקורס הוא חוזר לפלוגה להדריך כמפקד כיתה. בחודש שבט, אותה שנה, היה אמור לצאת לקורס קצינים, אלא שאז, בעזה, נהרג ראובן שפורן חברו הטוב למחזור וליחידה. נפילתו של ראובן, ששימש לו דוגמא ומופת, גרמה לאלי משבר רציני אם כי הוא מסרב להכיר במציאות החדשה שנוצרה. מפקד היחידה שידע על הקשר בין שני חברים טובים אלו מאשר לאלי חופשה ללא הגבלה כדי שאלי יתאושש ויחזור לאיתנו. היציאה לקורס קצינים נדחתה. כעבור שבועיים חוזר אלי ליחידתו ומשתכנע שאמנם יש ללכת לקורס על אף מה שאירע. בחודש אדר יוצא אלי לקורס קצינים ובהיותו צוער הוא מוזמן ביום העצמאות הכ"ד למדינת ישראל להיות בין מאה החיילים המצטיינים המתקבלים אצל הנשיא.

אלי מסיים קורס קצינים וחוזר ליחידה. בתחילה כמ"מ בפלוגה מבצעית וכעבור שלושה חודשים הוא עובר לפלוגת הדרכה ומשמש כמפקד מחלקת טירונים. בתפקיד זה נשא אלי כחצי שנה, ואחר חזר לשמש כסמ"פ בפלוגה מבצעית. לפני פרוץ המלחמה מתמנה אלי למפקד פלוגה. בתפקיד זה שרת עד יומו האחרון. אלי נפל במדבר סיני במהלך הפריצה לגדה המערבית של תעלת סואץ באוגדתו של האלוף שרון.

רשימות שנתרו בעזבונו

(משנת הלימודים בישיבת הכותל)

גמרא

מסכת שבת (חורף תש"ל)

- א. סכום שיטות הראשונים בסוגיות השונות.
- ב. שעורים במלאכות שבת.
- ג. שעור מפי הרב אונטרמן "זמר וצריך לעצים".

מסכת מכות (קיץ תש"ל)

- א. סכומים בסוגיות הזמה.
- ב. שעורים בעניני עדות.
- ג. שעור ביום ירושלים בענין "לשכנו תדרשו".

מחשבת ישראל

סכומי שעורים בדרך ה' לרמח"ל.

גדרי ששים ריבוא ברשות הרבים*

גרסינן במס' עירובין ו' ע"א תר' כיצד מערבין דרך רה"ר עושה צורת הפתח מכאן ולחיוקורה מכאן. חנניה אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן. ופרש"י רה"ר משמע רחב שש עשרה אמה ועיר שמצויין בה ששים ריבוא ואין בה חומה שהיה רה"ר שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר. מבואר מדברי רש"י שמתנאי רה"ר הוא שצריך שיהיו מצויין בעיר ששים ריבוא. בסוף דבריו כתב רש"י דומה לדגלי מדבר. והנה בדברי רש"י כאן לא מבואר להדיא שגם ס' רבוא למדים מדגלי מדבר כי אפשר שרש"י מסיים בלמוד זה לגבי התנאי שרה"ר צריך שיהיה מכוון משער לשער דהיינו מפולש. וכן משמע בדברי הרא"ש כאן בס"י ח' שכתב שיהא פילוש דומה לדגלי מדבר. אולם בדרך נ"ט ע"א פרש"י במשנה דעיר של יחיד ונעשית של רבים שלא היו נכנסין בה תמיד ס' רבוא של בני אדם ולא חשיבה רה"ר דלא דמיא לדגלי מדבר. מפורש בדבריו שגם תנאי זה של ששים רבוא למדים משם.

התוס' בדרך ו' ע"א ד"ה כיצד מערבין ציינו שגם שיטת הבה"ג כן היא שצריך ס' ריבוא לרה"ר דאורייתא. ומקשים שבדגלי מדבר היו טף ונשים לאין מספר ונוספו עליהם גם ערב רב ותרצו שלמדים ממשכן רק ממה שכתוב מפורש במספרים. והרמב"ן בחידושי שם הוסיף להקשות שא"כ יצטרכו ששים רבוא מבני עשרים ועד ששים דומיא דהתם ממש. עוד הקשה מדוע לא מבואר תנאי זה בברייתא במס' שבת ו' ע"א דאיזהו רה"ר סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין והוא שיעברו שם ששים ריבוא. וא"א לומר שבמקומות קמירי באינשי לא קמירי שהרי הגמ' שואלת וליתני נמי מדבר ומתריך אביי שמדבר הוי רה"ר רק כשישראל היו שם א"כ קמירי גם באינשי. ומכח קושיות אלו דחה הרמב"ן שיטת רש"י ומסיק שאין לנו אלא מה שמוזכר בתלמוד דהיינו רה"ר ט"ז אמה ושאינו מקורה. והנה על גמ' זו במס' שבת ו' ע"ב שהזכיר הרמב"ן שמחלקת במדבר בין הזמן שיישראל היו מצויין שם לזמן שאין ישראל מצויין שם כתבו התוס' שם בד"ה כאן וז"ל משמע קצת דאינה רה"ר אלא א"כ מצויין שם ששים רבוא כמו במדבר. ונראה מדבריהם שכתבו משמע קצת שהם מסתפקים אם זו ראייה מוכחת לתנאי דששים רבוא.

לשיטת רש"י והבה"ג יש מקום להסתפק אם צריך ס' רבוא הדרים בעיר דוקא ואז כל רחוב שנתמלאו בו התנאים האחרים של רה"ר כט"ז אמה ואינו מקורה הוא רה"ר או שאף אם הם באים מעיר אחרת ובצרוף עם בני העיר נמצאים ס' רבוא. עוד אפשר להסתפק אם צריך שדווקא ברשות הרבים עצמה יעברו ס' רבוא או מספיק שיהיו בכל העיר ס' רבוא שמשתמשים ברה"ר פעם אלו ופעם אלו זה כבר מספיק לקרותו רה"ר. ונראה שאפשר לפשוט ספיקות אלו מדברי רש"י עצמו שהרי כתב בעירובין ו' ע"א עיר שמצויין בה ששים רבוא ושם בע"ב לגבי ירושלים שאלמלא דלתותיה ננעלות כלילה היו חייבין עליה משום רה"ר כתב שיש בירושלים דריסת *עבודה זו זכתה בפרס משרד הדתות לעבודות תורניות.

ששים רבוא. אולם בדרך נ"ט ע"א כתב שער של יחיד היינו שלא היו נכנסים בה תמיד ס' רבוא משמע שאין הם צריכים להיות מבני העיר אלא אף אם הם בצרף עם אנשי הסביבה ג"כ יוצרים רשות הרבים. ומזה נלמד למה שפירש בדרך ו' שמצויין בה הכונה שמצויין בכל אופן בין קבועים בה ובין שאינם קבועים בה וכן מה שפירש שבירושלים היה בה דריסת ששים רבוא היינו עצם העובדה שדורסים בה ס' רבוא לא שנא מבני העיר ולא שנא אחרים. אלא שלכאורה דברי רש"י אלו סותרים למה שכתב בהמשך פירושו למשנה שם כיצד נעשתה העיר של רבים ע"י שנתוספו בה דיורין או נקבעו בה שווקים הרי שפירש דווקא שע"י רבוי הדיורין בה נוצרה בה רה"ר משמע שהם צריכים לדור בה ולא סגי במה שמשתמשים בה גם בני הסביבה העוברים בה. אולם אפשר לישוב סתירה זו ממה שנקט רש"י או נקבעו בה שווקים שלכאורה מיותרת דוגמא זו. ונראה שרש"י מפרש שנעשתה של רבים בשני אופנים. במקרה ונתוספו בה דיורין הרי היא רה"ר אף בלא שווקים אלא כל מקום רחב ט"ז אמה ואינו מקורה המשמש את כל בני העיר שהם ששים רבוא חייבים עליו משום רה"ר. ובדוגמת שווקים נתכוון רש"י שגם בלא בני המקום הקבועים שם אלא בצירוף עם בני הסביבה הבאים לשווקי עיר זו ונתוספו בה עד ס' רבוא הרי גם היא בכלל רה"ר. והדברים מפורשים בפירושו הריטב"א לעירובין דף נ"ט ע"א שהביא קושית ר"ת על שיטת רש"י שאם צריך ס' רבוא א"כ היכי משכחת לה עיר שהיתה של רבים בתחילתה ונעשית של יחיד (שזה המשך המשנה שם) דהא ודאי מילתא דלא שכיחא הוא שיתישבו שם בתחילתה ששים רבוא ולעולם לא משכחת לה אלא שהיתה בתחילתה עיר של יחיד ובטלה דין משנתנו בעיר של רבים. וכתב הריטב"א שגם זו אינה קושיה כ"כ כי רש"י ז"ל אינו מצריך שיתישבו בעיר ס' רבוא אלא שיכנסו בה ששים רבוא כאלו הכרכים והעיירות שהם פתוחים למקומות הרבה ורגילין בהם סוחרים וכיוצא בהם. ותדע שאף ירושלים לא היו בה ששים רבוא תדיר ואעפ"כ יש בה משום רשות הרבים אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה ומעתה כל שתחילה נתישבה בכרכים ושווקים גדולים להיות רוכלת העמים זו היא של רבים. עכ"ל. ונראה שפירושו הריטב"א הוא ממש כמו שנתבאר לעיל בדעת רש"י שגם בלא דיורין קבועים הרי היא רה"ר. ולדברנו הדברים מפורשים בלשון רש"י עצמו במה שכתב שנקבעו בה שווקים (אולם עדיין צ"ע בדברי רש"י שבעירובין מ"ז ע"א כשפירש שם את המשך המשנה בדרך נ"ט ע"א בעיר של רבים ונעשית של יחיד פירש רש"י שנתמעטו אוכלוסיה מעבור ברחובותיה ס' רבוא ולא דמיא השתא לדגלי מדבר. שהרי אוכלוסיה הם התושבים הקבועים בה וצ"ל שרש"י נקט רק מקרה אחד לגבי הקבועים והה"ד שאם נתמעטו העוברים בה מאלו שבאו לשווקים ג"כ תיהפך לעיר של יחיד).

עוד אפשר להוכיח גם מדברי הר"ן שכתב בחידושו לשבת ו' ע"ב בשם הרא"ה שבזמן שהיו ישראל במדבר אפילו שאר מדבריות שהיו להם דרך לשם היה רה"ה ולא דבעינן ס' רבוא אלא שיש כאן דרך לס' רבוא ובמדבר היו שיירות עצומות של ס' רבוא ואף שלא היו כולם בדרך אחד עכ"ל. הרי שפירש להדיא כמו שפירש הריטב"א בדעת רש"י.

ומה שהסתפקנו לעיל אם דוקא ברשות עצמה צריך ס' רבוא, או מספיק שיהיו בעיר נראה מפשטות לשון רש"י בכל המובא לעיל שאינו מתיחס לרשות הרבים עצמה אלא מזכיר תמיד שהס' ריבוא נמצאים בעיר כולה ולא דוקא ברה"ר עצמה. אולם מלשון הרא"ש בפק' דעירובין סי' ה' נראה לכאורה שלא כמו שביארנו שהרי העתיק לשון רש"י לגבי ס' רבוא וכתב ורה"ר פרש"י צריך שיהיה רחב ט"ז אמה ומצויין בה ששים רבוא הרי שהס' רבוא צריכים להמצא דוקא באותו מקום שהוא רחב ט"ז אמה ויש לו את התנאים האחרים של רה"ר.

כתב הרמב"ן בחידושויו לשבת ג"ז ע"א לאחר שהביא את שיטת ספר התרומה שאף הוא הולך בשיטת הבה"ג ורש"י שצריך ס' רבוא לרה"ר וכתב הרמב"ן שעכשיו במקומות הללו אין בהם רה"ר גמורה מפני שאין המבואות רחבים ט"ז אמה ועוד שאין עוברים בהן ס' רבוא בכל יום. עכ"ל. וזהו כדברי הרא"ש שצריך שהס' רבוא יעברו ברה"ר עצמה ולא מספיק במה שזה משמש את בני העיר שהם ס' רבוא.

והנראה לומר בהסבר מחלוקתם של הראשונים אם צריך ס' רבוא כתנאי לרה"ר, שהיא תלויה בעצם ההגדרה של רה"ר. לשיטת הסוברים שלא צריך ס' רבוא הם לומדים מזאת מעצם השם שזה מקום שהוא רשות של רבים ומסור לרבים וכמו שכתב הרמב"ן בחידושויו לעירובין ג"ט ע"י רשות הרבים כשמה. וכמה הם שיעור רבים אין זה משנה אלא רק התנאי שרבים משתמשים בה. ואף שמלאכות שבת למדים ממשכן ומעצמנו לא היינו יודעים זאת, דבר זה אמור רק לגבי עצם המלאכה ותנאיה אבל אחר שלמדנו שיש מלאכת הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים יודעים שרשות הרבים כשמה. ורק לגבי התנאים האחרים של רה"ר כרוחב ט"ז אמה ושאינו מקורה וכדומה צריך ללמוד מהמשכן שזה לא היינו יודעים מעצמנו כי אין זה מונח בשם רשות הרבים.

אולם הסוברים שצריך ששים רבוא למדים גם לגבי המנין של הרבים ממלאכת המשכן וכמ"ש רש"י דילפינן לה מדגלי מדבר כי אין אנו יודעים כמה הם רבים ואין זה מונח בעצם המושג רשות הרבים שהרי רואים שהוא מושג שמנינו משתנה כגון לגבי טומאה שבשלושה כבר נקרא המקום רשות הרבים כי למדים מסוטה שבשלושה אין זה כבר מקום סתירה. משא"כ לגבי שבת ודאי שאין זו אותה הגדרה ולכך לא ידענו מספרם וצריך ללמוד גם זה מדגלי מדבר. וכשם ששם היו ששים רבוא שזהו המספר המפורש בתורה, למדים שלגבי שבת רק מספר זה קובע את שם רה"ר.

ואין הס' רבוא תנאי לחיוב במלאכת הוצאה כט"ז אמה ואינו מקורה אלא שקודם אנו דנים לגבי המקום אם הוא משמש לס' רבוא ואז כשנתמלאו התנאים האחרים אפשר להתחייב עליו משום רה"ר.

ולפי מה שנתבאר אפשר לישב קושיית הרמב"ן על שיטת רש"י שהבאנו לעיל שהקשה מדוע לא מוזכר תנאי זה בנב' כמו שמוזכרים התנאים האחרים. ולדברנו מיושב שבאמת אין זה מתנאי החיוב אלא שהוא מונח בעצם המושג דהיינו שהמקום צריך לשמש ס' רבוא שזהו השעור רבים

האמור לגבי הוצאה ואין צורך להזכירו כמו הפרטים האחרים דמילתא דפשיטא הוא לשיטת הסוברים כן שובפחות מט' רבוא אין זה שם רבים לגבי שבת.

ויש להוסיף עוד שבאמת הס' ריבוא לשם רבים ותנאי הט"ז אמה רוחב ואינו מקורה חלוקים בדיניהם שהס' ריבוא אינם צריכים להיות ממש באותו זמן שהמוציא מרשות לרשות עובר על המלאכה אלא מספיק שהמקום משמש באופן כללי לס' ריבוא כבר חל עליו שם רשות הרבים שאל"כ לא מצינו מי שמתחייב על הוצאה כי העדים יצטרכו לדעת אם בשעת ההוצאה היו ס' ריבוא. משא"כ התנאים של ט"ז אמה ואינו מקורה הם תנאים שחייבים להתמלא ממש בזמן שעובר על המלאכה. וזהו כמו שביארנו שס' ריבוא אינו תנאי לחיוב אלא הגדרה לשם רשות הרבים וסגי במה שיכבר חל עליו השם. משא"כ התנאים האחרים אינם בהגדרת הרשות אלא תנאים לחיוב ולכך צריכים להתמלא בשעת מעשה המלאכה. אולם לכאורה קשה למה שביארנו שט"ז אמה הוא תנאי לחיוב שהרי מבואר המפולשים לרה"ר אינם רחבים ט"ז אמה והגמ' קוראת להם בשבת ו' ע"א רה"ר וכמו שכתבו התוס' בעירובין ו' ע"ב ד"ה וכי תימא כשרה"ר אחת משני צידי המבוי רוחב ט"ז אמה ואורך רה"ר מהלכת דרך מבוי גם המבוי הוא רה"ר אף שאינו רחב ט"ז אמה. רד"ל שזה בטל לגבי רה"ר כמו בין העמודים וכמ"ש התוס' שם.

ומה שיש לומר לעצם קושית הרמב"ן שלא מוזכר תנאי ס' ריבוא בגמ' כבר העירו האחרונים עפ"י הגמ' בשבת צ"ו ע"ב שלמדים מלאכת הוצאה מהפסוק ויצו משה ויעבירו קול במחנה. משה היכן הוה יתיב במחנה לזיה ומחנה לזיה רה"ר הוא וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י ידיכו לרה"ר ומפרש רש"י שמחנה לזיה היה רה"ר לפי שהיו הכל מצויין אצל משה.

ויש להבין מדוע דוקא מחנה לזיה היה רה"ר ולא כל מחנה ישראל שהרי לכאורה היה צריך לעבור על מלאכת הוצאה מיד כשיצא עם תרומת המשכן בידו מפתח אהליו למחנה ומדוע התחייב רק כשהגיע למחנה לזיה (וע"י במשכנות יעקב סי' שהקשה א"כ הוי מוציא מרה"י לרה"ר דרך סטיו). עכ"פ נראה לכאורה שרק מחנה לזיה היה רה"ר ומפני שהיו מצויים בו ששים ריבוא שהביאו את התרומה אל משה ולא כל המחנה בין האהלים כי שם לא עברו כולם.

ובזה נראה להסביר גם את המחלוקת שהבאנו לעיל אם צריך שדוקא באותו רחוב יעברו ששים ריבוא או מספיק שדרים במקום ששים ריבוא שרה"ר משמש להם. שלשיטת רש"י שכתב בעירובין נ"ט ע"א שמוציין בעיר ס' ריבוא וכמו שפירש הריטב"א בדעתו הם מפרשים את הגמ' בשבת לגבי מחנה לזיה שלא רק מחנה לזיה היה רה"ר אלא באמת כל המחנה בכל מקום שעברו בו רבים היה רה"ר ולא בדוקא נקטה הגמ' מחנה לזיה אלא שזו האמת שגם מחנה זה היה רה"ר והר"ן בשם הרא"ה כתב שגם כל המדבר היה רה"ר וכמו שהבאנו לעיל. אולם לשיטת סה"ת והרא"ש בדעת רש"י הסוברים שצריך שהס' ריבוא יעברו ממש באותו רחוב הם למדים שהגמ' נקטה בדוקא מחנה לזיה מפני שרק שם היה רה"ר שהיו הכל מצויין אצל משה אף שכל המחנה היה מקום הילוך לרבים אולם לא עברו כל הס' ריבוא כאחד אלא פעם זה ופעם זה.

ולפי שיטתם מישיב המשכנות יעקב בסי' את קושית ר"ת שהקשה בתוס' עירובין ו' ע"א

שיצטרפו יותר משישים רבוא גם כנגד נשים וטף וערב רב (ועי' בריטב"א עירובין נ"ט ע"א שכתב דלא חשיבי למיעל במנינא) ואומר שרש"י למד זאת מהסוגיא בריש הזורק שמחנה לוייה רה"ר הוה מפני שבאו אל משה לתרום לצרכי המשכן וטף ונשים וערב רב לא באו לזה רק נשים כיום הראשון שהרי כתוב ויבוא האנשים על הנשים, מפני שאין זה מכבודו של משה. אולם הוא מפרש זאת לדעת רש"י אבל למה שנתבאר לעיל הרי זה רק לשיטת סה"ת והרא"ש בדעת רש"י.

עוד אפשר להוכיח מגמ' זו את דעת הסוברים שצריך שיעברו ס' ריבוא בכל יום וכן מפורש בשו"ע ע"י שמה' ס"ז כשמביא המחבר דעת הסוברים שצריך ס' ריבוא הוא כותב בכל יום. ותמה המנהג ברורה בסכ"ד היכן מצינו שמי שסובר שצריך ס' ריבוא בכל יום שאין דבר זה מפורש בשום אחד מהראשונים העומדים בדעה זו. ותמה שהרי הרמב"ן בחידושו לריש פ' במה אשה כתב דלא מחוורא האי סברא שלא מצינו שהזכירו חכמים ברה"ר עוברים שם ס' ריבוא בכל יום (והובאו דבריו בבי' סי' שמה) הרי שגם הר"ן כשמביא דעת הסוברים שבעי' ס' ריבוא כתב בדעתם שהם מצריכים שיעברו בכל יום.

ונראה שראיתם מהגמ' בשבת צ"ו ע"ב שהזכרנו. שהרי הגמ' שואלת שם הוצאה היכא כתיבא א"ר יוחנן דאמר קרא ויצו משה ויעבירו קול במחנה, משה היכן הוא יתיב, במחנה לוייה ומחנה לוייה רה"ר הואי דקאמרו להו לישראל לא תפיקו ותיתי מרה"י דידיכו לרה"ר וממאי דבשבת קאי דילמא בחול קאי ומשום דשלימא לה מלאכה כדכתיב והמלאכה היתה דיים וגו'. וגמר העברה מיוה"כפ. כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתיב התם והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור. ובתוס' שם ד"ה וממאי כתבו שהרח' אינו גורס כל הקושיא דממאי דבשבת קאי ואת הגז"ש שהגמ' למדת מיוה"כ"פ דהא אפילו אי בחול קאי נפקע ליה שפיר דהוצאה מלאכה הוא דהא רחמנא קרייה מלאכה דכתיב ואיש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש וכתיב ויכלא העם מהביא אלמא קרי להוצאה מלאכה וכן דריש בהדיא עכ"ל התוס'. ונראה שהבבלי לפי גירסתנו סובר שצריך שיעברו הרבים בכל יום וזה בין לשיטת הסוברים שמספיק רבים סתם ובין לסוברים שצריך ס' ריבוא ולכך טורח להעמיד את הפסוק בשבת עצמה ע"פ הגז"ש מיוה"כ"פ אולם הירושלמי וגם הבבלי לגירסת הר"ח סוברים שאף אם לא עוברים בכל יום אלא בדרך כלל עוברים שם רבים זה כבר מספיק כדי שיחול שם רה"ר על המקום.

נחלקו תנאים בעירובין כ"ב ע"א לגבי פס' ביראות כשרשות הרבים עוברת בין הפסין שלדעת רבי יהודה צריך לסלקה לצדדין ולדעת חכמים אין צריך. ובגמ' שם ר' יוחנן ור' אליעזר דאמרי תרווייהו כאן הודיעך כוחן של מחיצות וס"ל כן. ופרש"י ברף כ' ע"א כאן הודיעך חכמים כמה גדול כוחן של מחיצות דלא מיבטלי משום בקיעת רבים. ומקשה הגמ' סתירה בדברי ר' יוחנן שהרי אמר ירושלמי אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים. א"כ רואים שצריך דוקא דלתות ננעלות ולא סגי פס' ביראות ומתרצת הגמ' כאן הודיעך כוחן של מחיצות אולם ר' יוחנן לא ס"ל כן אלא צריך דוקא דלתות ננעלות מפני שפסי ביראות אינה מחיצה מספקת כדי שלא יבטלו רבים בבקיעתן.

וכתב האור זרוע על גמ' זו וז"ל ולא בעי לשינוי דר' יוחנן אדר' יוחנן לא קשיא דרבים שהם ששים ריבוא כמו ברה"ר שבירושלים מבטל מחיצתא אבל רבים דמתני' דליכא ס' רבוא, דמסתמא ליכא ס' רבוא בין הפסין הנהו כרבנן ס"ל דלא מבטלי מחיצתא ולעולם כאן וס"ל. דאע"ג דלא הותרו פס' ביראות אלא לעולי רגלים ואיכא ס' רבוא מ"מ בין הפסין לא עברו ס' רבוא שביטלו המחיצות, לא ניחא ליה למימר הכי דרבים אפי' אינם ס' רבוא מבטלי מחיצתא למאן דאית ליה דרבים מבטלי מחיצתא עכ"ל. וכן משמע בהג"א בפק' דעירובין סי' ח' דאפילו לרש"י דלא הוי רה"ר אלא בבקיעת ס' רבוא הנ"מ לענין חיובא אבל לענין איסור טלטול לא. כותמר שלגבי איסור טלטול אף בפחות משעור זה ומשום דאתו רבים ומבטלי מחיצתא וא"כ רואים מדבריהם שלדין אתו רבים ומבטלי מחיצתא לא צריך ס' רבוא אף לשיטת הראשונים שלגבי רה"ר צריך מספר זה.

אולם השלטי הגבורים על הרי"ף בעירובין ו' ע"א הביא לשון ריא"ז האומר שמבואות של כרכים המפולשים חוץ לעיר מצד זה ומצד זה רחבים ט"ז אמה והן מעבר לס' רבוא כדרך הכרכים שכל באי עולם עוברין שם הרי המבואות הללו הן רה"ר גמורה ואע"פ שעשו להם צורת הפתח והעמידו בהן דלתות מצד זה ומצד זה הרי הן רה"ר ואם היו דלתותיהן נעולות כלילה הרי זה כרה"י. ונראה מדבריו שגם לדין אתו רבים ומבטלי מחיצתא צריך ס' רבוא למאן דאית ליה הכי שהרי הריא"ז סובר שצריך ס' רבוא לרה"ר וכתב שאין הרשות ניתרת בצורת הפתח או דלתות פתוחות ביום ובלילה וע"כ מפני שגם לאתו רבים ומבטלי מחיצתא צריך ס' רבוא. והמגן אברהם בסי' שס"ג סק"מ כתב ג"כ שאפשר שצריך ס' רבוא גם לגבי דין רבים מבטלי מחיצתא. והחזון איש בעירובין סי' מ"ד סק"ב כתב דמסתבר הוא והביא דעת האו"ז והג"א שהעתקנו לעיל. ומסביר בדעת האו"ז שמכיון שתנאי ס' רבוא נלמד מדגלי מדבר ולענין רה"ר צריך תנאי זה מ"מ לענין ביטול מחיצות סגי במה שהוא מעבר לרבים כשיעור שאר רה"ר אף שאין עוברים בו ס' רבוא. ופוסק להלכה שמכיון שכל הפוסקים סתמו בזה נראין דברי המג"א. אולם המשנה ברורה בביאור הלכה סס"י שס"ג כתב דחילוק המג"א לא ניחא להו לאחרונים ועי' בתוספת שבת.

והנראה לומר בהסבר מחלוקתם עפ"י מה שאפשר לחקור בדין אתו רבים ומבטלי מחיצתא אם הוא דין שנאמר בהלכות מחיצה שמחיצה שאינה מציאותית אלא הלכתית כמו לחי או צורת הפתח נאמר בה דין שרבים שעוברים דרכה מבטלים את דין המחיצה הקיימת כאן, או שדין זה נאמר ברשות כלומר שעצם הרבים שעוברים ברשות הזו מבטלים את שם המחיצה. ובמילא אם נסבור שזה דין במחיצה יצטרכו הרבים לעבור במקום המחיצה כדי לבטלה. אבל אם הוא דין שנאמר ברשות הרבים כשעוברים בה הרבים אין צורך שיעברו הרבים דרך מקום המחיצה אלא מספיק שהם עוברים ברשות ואז נאמר הדין של אתו רבים ומבטלי מחיצתא. נמצא שלדעת האו"ז והמג"א אף שגם הם סוברים שלשם רה"ר צריך ששים רבוא אולם זה רק תנאי בשם רשות הרבים וכמ"ש הג"א לענין חיוב אבל לא נאמר תנאי זה במנין הרבים. משא"כ הדין של אתו רבים ומבטלי מחיצתא נאמר בהלכות מחיצה כשרבים עוברים במקום המחיצה הם מבטלים אותה ע"י

בקיעתם ולכך אף אם הם פחות מס' רבוא יש כאן ביטול מחיצה וזהו שכתב האו"ז דמסתמא לא עוברים ס' רבוא בין הפסין כי כדי לבטל הם צריכים לעבור בין הפסין עצמן דהיינו במקום תמחיצה. ולדעת הריא"ז והמג"א שגם לביטול מחיצות צריך ס' רבוא מפני שלמדים מדגלי מדבר שהשם רבים של שבת הוא בשיעור ס' רבוא וגם דין רבים מבטלי מחיצתא נאמר ברשות שכשס' רבוא עוברים ברשות זו הם מבטלים את המחיצה אף כשלא עוברים במקומה אלא בכל הרשות. ולכך אף שבין הפסין עצמן מסתמא לא עוברים ס' רבוא וכמ"ש האו"ז מ"מ עוברים ס' רבוא בכל הרשות וזה כבר מבטל את השם מחיצה ואדרבא מוכחת שיטתם מרוחב המקום שבין הפסין שהרי בין הפסין או רוחב ט"ז אמה אלא י"ג אמה ושליש ומ"מ סובר רבי יהודה שהרבים מבטלים את הפסין וע"כ שמצרפים גם את הרוחב שמחוץ לפסין לרוחב ואותו דבר נאמר גם לגבי הס' רבוא שמצרפים הם את אלה שאינם עוברים בין הפסין. משא"כ לדעת האו"ז אמנם מצרפים לרוחב ט"ז את המקום שמחוץ לבין הפסין מפני שבלא זה אין כאן שם רה"ר וכן גם הס' רבוא מצטרפים מאלה שעוברים מחוץ לפסין וזה גם שייך לשם רה"ר אבל לדין אתי רבים ומבטלי מחיצתא אינם מצטרפים אלה שלא עוברים בין הפסין מפני שלביטול השם מחיצה צריך שהם יעברו במקום המחיצה דהיינו בין הפסים ממש.

אולם מה שביארנו שבין הפסין אין רוחב ט"ז אמה נכון רק לפי תירוץ אחד בתוס' עירובין ו' ע"ב ד"ה וכי תימא. אולם בתירוץ השני שם סוברים שבין הפסין יכול להיות רחב ט"ז אמה וא"כ אין צורך לצרף את הרוחב שמחוץ לפסין מ"מ החילוק שכתבנו לגבי ס' רבוא שמצרפים מכל הרשות נכון והאו"ז אינו סובר כן וכמו שנתבאר שצריך שיעברו במקום המחיצה עצמה וע"ז כתב האור זרוע שמסתמא לא עוברים ס' רבוא בין הפסין ומ"מ נאמר הדין של אתו רבים ומבטלי מחיצתא.

החזון איש בחידושו לעירובין סי' מ"ד סק"ב הקשה על דברי האור זרוע האומר שמסתמא לא עוברים ס' רבוא בין הפסין מהגמ' בשבת ו' ע"א דרשות הרבים גמורה היא דוקא סרטיא ופלטיא ומבוארת המפולשין ולא רה"ר העוברת בין הפסים שלדעת רבי יהודה בעירובין כ"ב ע"א אתו רבים ומבטלי מחיצתא. וא"כ זה שלא כדעת האו"ז שהרי שם הגמ' קוראת לרשות העוברת בין הפסין רה"ר וע"כ שעוברים שם ס' רבוא לשיטות הסוברות כן. ודבריו תמוהים לפי מה שביארנו שאמנם לשם רה"ר צריך ט"ז אמה וששים רבוא אולם לא לדין רבים מבטלי מחיצתא מפני שצריך שהרבים יעברו דרך המחיצה כדי לבטלה ולכך אומרת שם הגמ' שגם רה"ר העוברת בין הפסין היא רה"ר לכל תנאיה מפני שמצרפים לזה גם את הרוחב וגם את מנין העוברים מחוץ לפסין אולם אין זה שייך לדין ביטול מחיצה שמסתמא לא עוברים ס' רבוא בתוך מקום המחיצה.

אגב יש להעיר כאן שבשד"ת מהר"י אסאד יהודה יעלה סי' פ"ז מחלק לדעת הסוברים שברה"ר צריך ס' רבוא שזה נאמר רק לגבי הוצאה מרשות לרשות ולא לגבי רה"ר של מעביר ד' אמות. וטעמו מפני שלגבי הוצאה למדים מהפסוק ויכלא העם מהביא וצריך שיהיה דומה לדגלי מדבר אולם לגבי מעביר ד' אמות ברה"ר שהגמ' אומרת בשבת צ"ו ע"ב גמרא גמירי לה לא צריך

שיהיו ס' רבוא כי אין זה נלמד כלל מדגלי מדבר. ובחילוק זה הוא מתרץ מדוע אומרת הגמ' לגבי גזירת תקיעת שופר ונטילת לולב בשבת שגזרו שלא לקיימם מחשש שמא יעבירו ד' אמות ברה"ר ולא שמא יוציאנו מרשות היחיד לרה"ר. מפני שא"כ הרי זו גזירה לגזירה שהרי אין ס' רבוא מצויין בדרך כלל וא"כ אין רה"ר דאורייתא ורק מדרבנן אסור להוציאנהו גזירה לגזירה. אולם ד' אמות ברה"ר הוי רק גזירה אחת כיון שלא צריך ס' רבוא. הוסיף שאף שהר"ן בר"פ כלל גדול הרז"ה בפ' הזורק כתבו שמעביר ד"א הוא בכלל הוצאה מ"מ הרמב"ם חולק ע"ז כמ"ש הפמ"ג. ולפי"ז הרמב"ם לטעמיה ס"ל שלא צריך ס' רבוא לרה"ר גם בהוצאה ולכן העתיק בהל' שופר ומגילה תרתי שמא יוצאנו מרשות לרשות או יעבירו ד' אמות ברה"ר.

והנה מלבד מה שהקשה שזו גזירה לגזירה לגבי הוצאה כי אין ס' רבוא שאין זו קושיא כיון שבכל אופן קיימת רה"ר כזו שיש בה ס' רבוא וכבר גזרו בכל מקום כעין דאורייתא, יש להעיר שרש"י פירש במס' סוכה מ"ג ע"א על דברי הגמ' שם שמא יעבירו שבאמת יש חשש גם שמא יוציאנו מרשות לרשות והגמ' נקטה את השכיח יותר שיש לחוש יותר להעברת ד"א ברה"ר מהוצאה. ואדרבא רש"י עצמו הוא מן הסוברים שצריך ס' רבוא לרה"ר וכאן פירש שהגזירה היא בשני האופנים.

עוד אפשר להוסיף ולדחות חילוק ע"פ משכ' הריטב"א בחידושו לשבת ר"פ הזורק שא"א לפרש שגמרא גמירי לה ד"א ברה"ר שההלכה לממ"ס חידשה את עצם האיסור שא"כ הרי קמ"ל דאין עונשין מהלכה לממ"ס ויקשה למ"ד שמקושש, ד"א ברה"ר הוה, אלא ע"כ שד"א ברה"ר גמרא גמירי לה שזה בכלל הוצאה. ועוד אפשר להוסיף על דברי הריטב"א מלבד מה שהקשה למד' מקושש ד"א ברה"ר הוה שהרי סוגיות מפורשות שד"א ברה"ר חייב כמו שאומרת הגמ' בשבת צ"ז ע"ב בנתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע, נתכון לזרוק ארבע וזרק שמונה שהגמ' דנה אם הוא חייב. וכן שם ק' ע"א במשנת הזורק ד' אמות בארץ חייב. והמהר"י אסאד עצמו הביא את דברי הר"ן והרז"ה שכתבו שד"א ברה"ר היא בכלל הוצאה וכתב שהרמב"ם חולק ע"ז. אולם לדברי הרמב"ם תקשה קושית הריטב"א שאין עונשין מהלכה לממ"ס. וע"כ שאין לחלק בין ד"א ברה"ר למוציא מרשות לרשות שחייב בכל אופן ובעי לשני המקרים ס' רבוא לשיטות הראשונים הסוברים כן.

פרידה*

והיה שלום גם אתה,

היה שלום ראובן.

הנך חקוק על לוח ליבי, ענו עולם, טהור נפש, צנוע הגות ואופי, ממעט דברים ומרבה מעש. אמן השתיקה, פיך - שער נעול, שפתיך - בת צחוק. אתה השימר הנאמן לצלם אלוקים בעולם.

שבת בפלוגה המבצעית.

קדושת היום נמהלת בחולין הבא בהכרח בשל קיום השגרה המבצעית. אנשי הפלוגה מכבר אבדו את המונח שבת מהלקסיקון שלהם, שהרי כל הפעילות בשבת כהרי יום חול. על השבת - קדושתה ומצוותיה לא היה ראובן מוכן לותר. ואף לו גם ברצועת עזה, לדוגמא, לא היה מוכן שתהיה השבת כיום חול.

מה עשה? - ארגן לעצמו מערכת כללים שבעזרת קיומם השבת היתה ניכרת.

השו"ע האישי שלו כלל בין השאר:

שבת, ככל מקרה, מבליים בבגדי א';

אין אוכלין לפני תפילה וקדוש;

אין מטלטלים אוכל לשטח;

(הדברים אמורים לגבי סיורים שהיו חוזרים בצהרי היום, לדוגמא - שבת האסון).

בשבת לומדים, בין אם יש זמן ובין אם אין;

הגנרטור הפלוגתי מודלק כחצי שעה לפני השבת;

בסיורי רכב שרים מזמורי שבת...

... הסיור יצא לדרך. ראובן - מפקדו של הכת. כובע פלדה לראשו, חגור אפוד על בגדי

הא' שלו. הקלצ'ניקוב נדרך בידו השמאלית (ידו הימנית לא תקינה, כבר מפציעה באמונים).

מחלק הוא עוד הוראה או שניים. גוער בנהג על שלקח סבוב בצורה לא אחראית ומיד מתפנה למזמורי השבת שלו, כשהוא ישוב על דופן הזחל"ם ומבטו משוטט בחשכה מתחיל ב"ידיד נפשי" ועובר ל"אשת חיל" כשבינן מזמור למזמור עושה אתנחתא קלה שתפקידה לחלק הוראות מתאימות לכח.

לחברה זה לא חדש. הם מכירים את ראובן ומכירים את מנהגיו. לא עובר זמן רב עד שכל הכח

מצטרף לשירה. אין שום סיבה הגיונית שבגללה לא כדאי להצטרף לשירה הם טוענים, שכן

השירה יפה, מרגיעה ומעבירה את הזמן.

הסיבה המקורית לשירתו בסיורים היתה כזו: "עמדתי לצאת" - הוא סיפר לי פעם - "לסיור

הראשון שלי בתעלה. אמת - ההלכה מתירה נסיעה כעין זו בשבת. אבל מה לעשות וההרגשה

לא טובה ושום הסבר הגיוני לא יכול לשפר את מצב הרוח. מה עשיתי? - לבשתי בגדי א' ועם

[דברים שכתב אליהו לזכרו של ראובן שפורן הי"ד]

תזוזת הסיור התחלתי שר מזמורי שבת. בהתחלה זה היה מלאכותי ולאחר מכן מצב הרוח השתפר מעצמו".

כמ"כ באימון הלוחם

כשהגיע אלינו כמ"כ עשיתי חשבון פשוט וריאלי שהביא אותי למסקנה שראובן עם תכונות האופי שלו, שעמדתי על טיבם בחיינו האזרחיים, אין מקומו בהדרכה. האמנתי שעדינותו, השקט הנפשי שלו, טוהרו וטוב ליבו, חוש הצדק והסלחנות הטבעיים בו, כל אלה יעמדו לו למכשול.

הערב הראשון לבואו היה מבחנו הראשון כמ"כ.

ראובן הוציא את המחלקה לתרגול נוסף. בשלב מסוים התחילו הקשיים. אנשי המחלקה החלו מתמרמרים, מיבבים ומציצים. ההרגשה היתה שמתמוטטים וזהו. לראובן היה ברור שאם הכח מתמוטט הוא מאבד את המנהיגות שלו על המחלקה. בשלב זה עצר את הכח ובלי שום הפגנת התרגשות שאל חרישית: "יש אדם בכח שסבור שהתרגול הנוסף לא מגיע לו?" - שום תשובה לא באה. כאן הוסיף ואמר: "אני מאמין שהדומיה, ברגעים כאלו יכולה להיות לכם לתהילה ולא הבכיה. קבלו את המגיע לכם כגברים" והמשיך. במשך הזמן הגעתי למסקנה שהכרתי את ראובן במסולף והתחילה להיווצר אצלי הנוסחה היותר מדויקת לאופיו מאשר האופי שהכרתי לפני שהתחיל להדריך אותנו.

התחלתי להכיר: - שבת הצחוק רבת הסליחה אשר לשפתיו תיעלם במקום שהקשיחות תצטרך לתפור את מקומה.

שעין זר לא תשלוט בתכונת העדינות והסלחנות שלו, שעה שחיל צריך לחטוף.

שעם השקט שולו הוא יודע להנהיג מחלקה שתלך אחריו לכל מקום בכל שעה.

בחופשה

הוחלט שהפעם מטיילים ברמה. התכנית היתה כזו: בסיס האם יהיה בכפר-גלעדי ביתם של יהודה והדסה - דודים של ראובן, ובבוקר יציאה לשטח.

ברגע האחרון בקשתי מראובן לדחות את רעיון כפר-גלעדי מהסיבות - לא נעים לי, איך ישיגו לנו אוכל כשר, איך ישיגו מקום לשינה עבורנו ובכלל לשם מה נחוך לדודים שלך כל הכאב ראש. ראובן חייך סתם ולא פרש.

ההסבר בא מיד בצורת הכנסת אורחים נהדרת והשמחה על שבאנו היתה ממש מדהימה.

לאחר שקבלנו יערץ מקצועי מיהודה (היה לוחם הגנה ותיק ואדם נהדר - נפטר לפני כמה חודשים ממחלה) הוחלט שהיום הראשון הולך על הדבוריה הואדי והמפל.

את המפל ראינו מגבוה ומרחוק. התמונה היתה נפלאה. המפל, הצמחיה, בעלי החיים והמים גרמו לראובן להשתובב והוא החל לצוטט בצעקות את הפסוקים:

"המשלח מעיינים בנחלים... בין הרים יהלכון... ישקו כל חייתו שדי... ישברו פראים צמאם... עליהם עוף השמים ישכון... מבין עפאים יתנו קול...".
והד עונה לו וחוזר על דבריו משפט משפט.

כשגמר את המשפט האחרון החל רץ כאחוז תזזית לקרקעית המפל כשתוך כדי ריצה התפשט. כשהגיע לאגם המפל זרק את בגדיו וזינק למים. לא היה קל אחרי כמה שעות להוציא אותו מהמים.

בבית קיי - בית הבראה לפצועי צה"ל

חבר פגש את הרס"ר של בית קיי וסיפר לו על נפילת ראובן. הרס"ר שאלפי פצועים עברו תחת ידו נזכר בו בלי מאמץ. הזדעזע וסיפר שראובן כל בוקר היה מתישב בדשא לפני הביתן שלו, גמרא לפניו ולומד, כשהרבה מבריאים מתישבים בכסאות נוח סבינו שותקים ומקשיבים. הרס"ר גם ידע לספר שראובן, עם ידו האחת, היה דוחף את עגלות הנכים לחדר האוכל ומחזירם לחדרים.

במופעים היה ראובן דואג שפצועי הרגלים ישבו בשורה הראשונה ע"מ שיוכלו להתרווח.

בלויה

נאבקתי... לא ליפול... לא למעוד... לא להתמוטט... חשבתי על דבר אחד - איך להחזיק מעמד... רעדתי כעלה נידף... הרגשתי שאני נושר... לא יכולתי לעמוד בזה... בכיתי... אני לא הייתי שם. רק מאוחר יותר מתחילה ההבנה לחדור ולהשתלט. לא בבת אחת... לא בחטף... לאט לאט...

אדרון המלויים מכבר עזב. מאות קברים סביבי ורק האחד בראשי. רק האחד לנגד עיני. זה של הסמל ראובן שפורן. היה חברי בישיבה...

היה חברי בחיים האזרחיים... בבית...

היה מפקדי בפלוגת האימון הלוחם...

היה מפקדי בפלוגה המבצעית...

דאג לי יותר מכל אדם אחר כששכבתי בבית החולים.

היה איש וראו: איננו עוד. קודם זמנו מת האיש הזה ושירת חייו באמצע נפסקה.

ממכתבי

שלום רב!

מקוה שמכתבי זה יפגוש את הרב שעה שהוא בקו הבריאות ומתקוה זו לתקוה שניה, שלאורך כל המכתב ינסה הרב לרדת לסוף דעתי, דהיינו בכל נקודה ונקודה שאעלה במכתב ינסה הרב לעשות את החשבון שלי של אליהו פייג שנתון להשפעות העבר וההווה. לא את חשבוננו של הו המשוחרר מאותן השפעות ומשום כך אני חושש שהרב לא ירגיש את הרגשותי בנידון.

אני חייב להקדים ולומר שיודע אני את כל התכונות של ה"הסדר" הן היתרונות התורניים ואף הכלכליים על פני מסגרת הנח"ל וכמובן על פני צבא רגיל לא פחות ויתכן שאף יותר (כיון שחשבתי רבות בנידון) מבחור רגיל דממשך במסגרת הישיבתית נחלאית, במסגרת ה"הסדר". כוונתי להדגיש בזאת שבאם אני עוזב מסגרת זו אין הסיבה לכך ראייה לקויה או בלתי מושלמת נהפוך הוא - החשיבות שבדרך ה"הסדר" ברורה לי וידועה לפיכך אם בסופו של דבר לא בחרו בדרך זו לא באה החלטה זו מ"שנאת המן", אלא מ"אהבת מרדכי".

הרב כותב אלי שיהחלטה הטובה ביותר והאמתית ביותר יכולה לבוא תוך הסתכלות בבעיה בצורה אובייקטיבית באספקלריא נטולת בעיות ולבטים אישיים אין ספק שזו הדרך הטובה ביותר בגישה לכל בעיה ובעיה אך גם להתעלם מהבעיות האישיות אין, כיון שהן קיימות.

ועוד, לעולם לא אמרתי שהנטייה שלי לעזוב את הישיבה ולהמשיך בצבא באו עקב סיבות אישיות בלבד. האמת היא שבעבר נדחפתי ע"י בעיותי האישיות ונדמה לי שהם המרכיבים הראשונים שגרמו להחלטתי העכשוית אך כיום לא הם הסיבות העיקריות והיחידות שהביאו להחלטתי לעזוב את הישיבה. דמני שהשאיפה העזה שבי לשרת שירות מלא בצה"ל ולתת בשירות זה את המקסימום שיש בכחי לתת לעם ולמולדת (כפשוטו) היא זו שהובילה אותי למצבי. סיבה זו היא תת הכרתית, סיבה מצפונית, שאין בכוחי להלחם בה בעזרת משואות. קל להוכיח כי מקומי בישיבה. אולם המצב הבטחוני הקשה השורר בארץ מאז ששוחחתי עם הרב ובעיקר בחודש האחרון ודאי שלא עזר לשנות את דעתי בנוגע להמשך לימודי אלא הפך את החלטתי לנחושה יותר. יתכן וצעד זה שאני מתכוונן לעשות עלול להצביע על כך שערך לימודי התורה עדיין לא הורשר בי בצורה מספקת, חייב אני להודות שאמנם עדיין איני חש בצורה שכן תורה צריך לחוש את ערך התורה.

בשנה זו הקדשתי את כל כוחי ללימוד, והלימוד היה מתוך "לשמה" אמיתי אך יודע אני כי באם הייתי ממשך ללמוד מצפוני לא היה מפסיק מלהציק לי בכל פעם שאשמע ח"ו על הרוג נוסף או על פצוע נוסף (לאור תאוריה זו מסתבר שבימים כתקנם הייתי מגיע להחלטה שונה). הייתי רוצה לסכם ולומר שעל אף השיקול האובייקטיבי, בעיותי עדיין לא נפתרו וכמובן בתוסף השיקול האישי ההחלטה רק מתחזקת.

שאלות רבות התעוררו בדרכי למסקנא החד משמעית שהגעתי אליה. כגון "ותורה מה יהא עליה" וכן האם הידע המחשבתי וההלכתי שרכשתי לעצמי במשך השנה בישיבה יעמדו לי בצבא,

ובאם החלטתי על אף החששות האמיתיים שעומדים לפני ושיעמדו לפני במשך השרות מצביע הדבר על החלטה מחושבת ונחושה ולא החלטה חטופה ומתחמקת.

יתכן וגישתי לבעיה היתה משתנה לו הייתי מתחרט וכן באם מועד גיוסי היה רחוק, אך מסתבר שההחלטה לא תשתנה עקב קירבתו של תאריך הגיוס (חודשיים) וכן איני מתלבט יותר (ומסיבה זו התחלתי ללמוד ביסודיות את ההלכות השוטפות שאני עלול להתקל בהם בזמן שרותי ובעיקר מהספר "פסקי צבא", שמירת שבת ועוד. וכן התחלתי להרחיב את הידע המחשבתי שלי).

בהוקרה
אלי

חג שמח.

ר' אשר רב שלמות!

באופן מקרי ביותר קבלתי חופשה קצרה בת 48 שעות. וללא הרבה התלבטויות הגעתי למסקנה שלפחות שעה אחת מחופשה זו מגיעה לך ע"כ החלטתי להתישב ולכתוב. הרבה לא אספר לך מה אני עובר בימים אלו (בשטח האימונים) מה אני עתיד לעבור (במבצעית) אך כללית ניתן לסכם שהאימונים כרגע הרבה יותר קלים ויחד עם זאת רמת הביצועים משכנעת מאד מאד.

בקרוב עם תום הפסקת האש אנו יורדים למטה במטרה לתת את מה שנתנו קודמינו, ולבצע את מה שביצענו עד עתה רק באימונים. אנסה לספר לך מעט על בעיות הדת הקורות אותי ואת יחזקאל לפני כשלושה שבועות, ביום שישי בבוקר מגיע המג"ד לשדה האימונים שלנו ומספר שלמחרת דהיינו בשבת בבוקר עלינו לרדת לאחת ממחנות הפליטים ברצועה ולסגור על קבוצת מחבלים. ההרגשה האישית שלי היתה מאד מאד מזופתת שכן ידעתי שאני עומד לפני הנסיעה הראשונה שלי בשבת (שלא לדבר על שאר הבעיות שיתעוררו עקב נסיעה זו, טלטול, מוקצה וכו') ואע"פ שברור היה לי שזו נסיעה למטרה מבצעית ממדרגה ראשונה, קשה לי מאד לשכנע את המצפון שזה מותר. פניתי בענין זה למ"פ ובקשתי ממנו לצאת לשים עוד ביום השישי, הוא ניסה לסדר זאת אך לא הצליח מסיבות שונות של חוסר מקום ללון. אותו יום שבת היה סיוט עבורי אך כללית עברתי אותו במינימום איסורים. לקראת צאת השבת חזרה הפלוגה לבסיס ואילו אני הצלחתי להשאר במקום עד צאת השבת, כך שלפחות בחזרתי לא נסעתי בשבת. בעיה נוספת שבקושי התגברנו עליה היתה הכשרות. לאחרונה אני ויחזקאל משתדלים להתגבר יותר ויותר על הבעיה ויש לנו גישה חופשית למטבח כך שכמעט ואין בכלל בעיות במטבח הזה. השבת שלכאורה צריכה להיות בעית הבעיות אינה מקשה עלינו כלל שכן אנו תמיד מבליים כמעט את כולה בערר או בבית הכנסת שבו אנו מצליחים לעבור על פרשת השבוע ולשנן או לחזור על איזה דף גמרא או אצל המשפחה המאמצת שאצלה אנו אוכלים כל השבת (אגב, כל הפלוגה שלנו מאומצת ע"י משפחות בערר).

לסיום בוא נעשה עיסקה!

אתה תשתף אותי בזכיות שאתה קונה לעצמך בלימוד תורה ואני אשתף אותך בזכיות שאני קונה לעצמי בהגנת הארץ.

להתראות

אלי

שלום רב,

איני מתכוון להאריך הכתיבה מחוסר זמן ומעודף עיפות. לא על אימוני ולא על מקום האימונים אספר כדרך כל חייל. אך כדי שתוכל לקלוט את קושי האימונים אספר שהורדתי כעשרה ק"ג. אך עם כל זאת הסיפוק הוא עצום וחוסר החרטה מוחלט.

מבחינה דתית אין שום בעיות ועיכובים. החברה עוזרים לי וכן הסמל, ובעיקר הטבח שמנהל מטבח כשר למהדרין. אך בתנאי שדה לשימור על שבת בצורה מכסימלית אין זה קל, עירוב איני יכול לעשות כך שאיני יכול לטלטל ושבת שלמה לא לטלטל בכלל או ע"י מקום פטור אין זה נעים. גם לא נעים לשבת באהל כשקולות הטרנזיסטור מגיעים אליך וריח הסיגריות מרחף סביבך. גם תפילה ללא מנין וללא קריאה בתורה אינו דבר מעודד. אך ההכרה בחשיבות הענין שאליו התנדבתי מקילה מעט על ההרגשה. את ראש השנה אצטרך לבלות בצורה "חולית" מאד, אי שם בעזה ללא מנין ומקוה לשמוע לפחות תקיעת שופר. אך את יום הכיפורים אני מתכוון לבלות בקדושה כנראה בישיבה.

שנה טובה ולימוד פורה

מבן טפוחך

אלי

לדמותו

אלי חשגיא

את אלי הכרנו בשתי תקופות שהטביעו את חותמן עליו. תקופת למודו בישיבה ותקופת שירותו בצבא.

בעת שהותו בישיבה כבר ניכרו בו הניצנים שעתידים היו לפרוח באישיות הנפלאה שנתגלתה בצבא.

הוא השכיל לקלוט ולספוג אל תוכו במשך זמן קצר יחסית את התוכן שהישיבה מעניקה לבניה, וגילם בכל דרכיו - כפי שאכן ראה את עצמו - את "בחור הישיבה", בכל אשר עשה. דומה, שהתכונה השלטת באופיו המוצק, המופלא, היתה: מסירות-נפש. מסירות-נפש ולהישגים הגוף בכל אשר פעל. בשנות-למודו בישיבה שאף להגיע לניצול המירבי של הזמן ולהישגים הגבוהים ביותר. וכדבריו הוא בראיון עמו "ללמוד לא רק למען עצמי אלא גם למען אחרים, להקנות לזולת את כל מה שאצבור לעצמי במשך השנים שבהן אשב ואלמד. אם אשיג רמת-למוד טובה, להתייצב באיזה שהוא יישוב ולהקנות תורה, או אם אגיע לרמה נמוכה יותר, אשב וארבי תורה במקום יותר מצומצם". ואכן התמדתו היתה נפלאה. היה נהוג אז בישיבה ובעיקר בשיעור שלנו ללמוד בלילות שישי כל הלילה מה שקרוי "משמר" הוא הי' ממיסדי המנהג בישיבה וממריציו.

בכל דרכיו, ברוחניות ובגשמיות היתה מחשבתו נתונה לכלל-ישראל. נזדמן לנו לשוחח לא פעם על המשך שירותו בצבא והתקדמותו בסולם התפקידים כפי שדרשו ממנו מפקדיו שהכירו בו כמפקד מעולה ביותר.

הוא נקרע בין מסירות הנפש שלו לכלל-ישראל בתפקידו הצבאי, שהיה ברור לו לחלוטין, לבין מסירותו לתורה ולעסוק בתפקידים רוחניים.

וכדבריו, "רציתי להמשיך במסגרת הישיבתית אני סבור שהעם זקוק לתיגבור רוחני לא פחות מתיגבור מפקדים".

ולעומת זאת אמר: "אנשי הצבא אינם אנשי מקצוע, הם אידיאליסטים ומקריבים את כל כולם למען מטרות, שאחרים אולי לא היו מוכנים להקריב עצמם".

אור זה האיר את דרכו שהיתה נהירה לו לחלוטין. כדבריו "פשוט, אני אוהב את העם שלי" או "המשימה היא להציל את עם ישראל".

הגמרא דורשת "ואהבת את ה' אלוקיך" שיהא שם-שמים מתאהב על ידך. וזוהי הדוגמא לקידוש שם-שמים.

זכה אלי ודרכו רצופה קידוש שם-שמים בחייו ובמותו. כל מי ששוחח עם חבריו ליחידה, פקודיו ומפקדיו, יבין מהי דרגת "שם שמים מתאהב על ידך" ומהו קידוש שם-שמים שובדבר.

לא היה חייל שלא התפעל מדמותו המוצקה, מרוחו האיתנה, ומדרכו העקבית והישרה! דאגתו לזולת היתה לשם-דבר ביחידה.

בהיותו בפעולה בשטח לבנון בסוכות תשל"ג, טרח מפקדו להשיג בעבורו ארבעה מינים מהודרים ביודעו את ערך המצוה לאלי, וברצונו לגרום לו נחת-רוח.

לכשהוקמה ספריה תורנית בבית הכנסת בסיירת, לזכר נשמת ראובן שפורן, אלי היה זה שמילא אותו בתוכן רוחני. הוא היה הרוח החיה בבית הכנסת.

הוא טרח בכל כוחו להכניס מאוירת הישיבה אותה ספג, לכל מקום בו היה.

כל כולו, בחייו ובנפילתו, היה מלא אמונה; מסירות והקרב, ומידת האמת האירה דמותו.

למשפחת פייג היקרה שלום רב!

בראשית מכתבי אציג עצמי לפניכם כמורו של אלי הי"ד זצ"ל. לימדתי עותו עת למד ב"ישיבת הכותל" במשך כל אותה שנה והיתה לנו קביעות של שעותיים מדי יום ביומו בשעות אחה"צ. אם אפשר לומר כי אליהו למד תורה מפי הרי נכון יותר כי אני הוא זה שזכיתי ללמוד ממנו את תורת המידות והמוסר אשר לאמיתו של דבר קשה ומסובכת יותר מכל תורה אחרת. את הידיעה על נפילתו של אלי קיבלתי בהיותי בביהכ"נ של סנירת "שקד". בבית כנסת זה מצאתי ספריה תורנית שמושית ביותר אשר למחרת שמעתי מפי סמל הדת של היחידה כי אלי יסד ספריה זו וטפחה לזכר חברו ראובן שפורן הי"ד. הוא הוסיף לספר לי כי כאן במקום זה בילה עם אלי שעות רבות בעיקר בימי שבת בלימוד בחברותא. מה שחטר שם הוא ש"ס ע"כ נדרתי באותו רגע כי אתרום ש"ס בבלי לעילוי נשמתו של אלי. מה שהאיץ בי יותר באותו רגע היתה ההרגשה שמזה זמן רב הרגשתי חובה לעצמי לקנות לאלי ספרים במתנה ומשום כך גמלה החלטתי אם אפשר לעשות משהו ולגרום לו נחת רוח בעולם האמת ודאי שישכים כי במקום שרותו הצבאי תתפתח הספריה התורנית ויהא בזה משהו ממה שאמרו חז"ל על גדולי ישראל שבשעה שנפטרו הושיבו ישיבה על שמם.

במה אנחמכם הורים יקרים?

ודאי הכרתם את אלי הי"ד יותר מאשר כל אדם אחר, אולם מפני שלא תמיד אפשרי הדבר למי שקרוב אל האור לראותו ולהנות ממנו כמו למי שרחוק יותר ממנו, ארשה לעצמי לתארו בפניכם כפי שאני הכרתיו.

המגדלור מאיר למרחקים ומבשר לרחוקים את גבול האופק המסמן את היבשה והוא המכוון את האניה הבאה ממרחקי הים ומוליכה למקום מבטחים.

כמשל הזה היה נראה לי אלי, רבות למדתי ממנו, אולי יותר ממה שהוא למד ממני. כך ראו אותו גם חכריו בישיבה וכצבא. כך שמעתי בחייו מחבריו במשך השנים שהכירוהו מאז למד אתם וכך שמעתי מחבריו ליחידה אחרי נפילתו.

אני נזכר בימים המופלאים עת הגה בתורה, עת עיצב את דמותו המוצקה וחישל את אפיו ויצר את האדם, הגיבור והישיר שבו.

במה שעסק ויהיה זה מה שיהיה, אשר חשב שיש לעשות באותו רגע, עשה זאת במסירות הגדולה ביותר. אם החליט לבוא וללמוד בישיבה למשך שנה ולקבל מטען רוחני אשר בעזרתו אפשר לעבור את החיים ולנצל את מה שניתן מן השמים במטרה לנצל, הרי עשה זאת בשיא הרצינות.

כבר נזדמן לי במשך השנים מאז הכרתיו להשתמש בדמותו כדי להראות כיצד מסוגל אדם לנצל את הזמן העומד לרשותו. לאחרונה הזכרתי זאת עת שוחחתי עם כתתי בישיבת "נתיב מאיר" על המצב בו שרוי עם ישראל ונשאתי מספר מילות הספד על הנופלים בכללם ועל אלי במיוחד אותו הזכרתי בשמו למען ילמדו ממנו. אולי גם לכם ידוע הדבר כי בימי ששוי במשך כל שנת לימודו בישיבת הכתל היה עורך מסעות ברגל למדבר יהודה כדי לאמן את גופו ע"מ שיהיה ראוי להתקבל לסיירת עליה חלם זמן רב.

עתים היו חבריו נלזים אליו ועתים כאשר לא מצא מי שמוכן להתלוות היה עושה זאת לבד. המטרה היתה ברורה לו: אם אני מסוגל מבחינה פיזית ונפשית לתרום למען העם ולהתגייס ליחידה אשר מעטים המתנדבים אליה הרי אני צריך להוכיח את עצמי ולתגבר את כח סבלי כדי לא לנחול כשלון המכשיל לא רק אותי אישית אלא הרי זה בבחינת אבירה לעם ישראל כולו. אולם כיצד אפשר לגזול ששית מן הזמן שהקצבתי לי ללמוד ולנצלו למטרה אחרת, מה עוד שמטרה זו נעלה יותר מן המטרה שהקצבתי לי, מה עוד שמטרה זו נוכחית והמטרה השנייה היא לעתיד".

גם לזה מצא אלי פתרון, הרי אפשר ללמוד במקום לישון. ואכן בלילות ששי היה עורך מה שנקרא בשפה הישיבתית "משמר" דהיינו לימוד לילה תמים ובחשק רב היה יושב כל הלילה והוגה בתורה. למחרת אחרי תפילת "ותיקין" ליד הכותל וארוחת בוקר קלה היה יוצא למסע מפרך. מה שאדם נורמלי אינו יכול מבחינה פיזית אחרי לילה שלם של לימוד היה הוא מסוגל בשאר רוחו לעשות. זאת מפני שידע בדיוק לקראת מה הוא חותר ומה עליו לבצע בימי חייו.

אלי ניצל את הזמן לא רק מבחינה כמותית אלא גם מבחינה איכותית אם לומדים הרי יש ללמוד לרוחב ולעומק כאחת. אם המסכת הנלמדת בישיבה היא מסכת שבת, מסכת ארוכה וקשה אשר היקפה עצום ורב, הרי צריך גם לדעת כיצד ליישם את ההלכות בחיי יום יום. לשם כך צריך ללמוד בעיון ובהעמקה.

באותו זמן עסקתי במסגרת לימודי בנושא רשויות שבת (דיני טלטול מרשות היחיד לרשות הרבים ולהיפך). כמובן שבתור חברותא שיתפתי אותו בנושא וליבנתי אתו מספר בעיות. הדבר מצא חן בעיניו והוא החליט לתרום מכשרונותיו ולמצות את הנושא באופן אישי. ישב, הגה, התעמק ודלה פנינים יקרים בנושא. יעצתי לו לשלוח את הנושא למשרד הדתות המעניק פרסים על עבודות תורניות לתלמידי ישיבות במגמה לעודדם. אחרי זמן השתכנע ושלח את עבודתו ואכן זכה גם לפרס כפי שידוע לכם. יחד עם זאת סיים את כל מסכת שבת במשך אותה תקופת חורף. בקיץ למדו בישיבה מסכת מכות וגם אותה סיים. אלי ידע כי בצבא מתמודדים עם הבעיות הנלמדות בגמרא באופן מעשי ביותר ולכן תרגם כל הלכה שנלמדה לשפת המעשה. אכן הוכיח את עצמו מכל הבחינות בחייו הצבאיים והאזרחיים כאחת.

ספר לי סמל הדת של יחידתו כי פעמים רבות נזדמן לו להכנס לויכוחים עם חיילים שאינם משתייכים למחנה הדתי ופעמים רבות שמע מהם יחס שלילי על אנשים דתיים.

אולם בשעה שהיה מוכיח להם את אי-צדקתם השתמש בנשק הכבד ביותר שהיה ברשותו. כמובן שהיתה זו דמותו של אלי כאמרו להם "מה רע באלי שגיא ומה תאמרו עליו". בשמעם זאת נסתתמו טענותיהם. הכל יכול אולי להאמר אך לא מול דמותו של אלי שגיא. נגדו אין טענות, הוא חזק, עקבי, יודע מה הוא רוצה ויודע את הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך" "שיהא שם שמים מתאהב על ידך". אם זכה אדם ללמוד תורה ולקיימה מה הבריות אומרות עליו: "אשריו שלמה תורה, אשרי הוריו ומוריו שלמדוהו תורה ואשר גדלו אדם זה. פלוני שלמד תורה כמה נאים מעשיו ומתוקנות דרכיו". הרי זה קידוש ה' בדרגה הגבוהה ביותר שיכולה להתקיים על ידי אדם.

זכה אלי לקדש שם שמים בחייו וזכה לזאת במותו. במסגרת בירורי ביחידתו אודות נפילתו בקרב הצנתי עצמי כמורה שלו וזו הסיבה שבגללה אמרתי להם כי כל כך נחוץ לי לדעת מה אתו, היו הכל מתבוננים בי, משל היו אומרים זכית כי תלמיד זה נפל בחלקך. ואני לעצמי אומר במה זכיתי אני שנזדמן לי ללמדו והרי יותר מזה למדתי אני ממנו.

הורים יקרים, פקדון יקר ערך נמסר לכם. זכיתם לשמרו במשך 22 שנות חייו. גדלתם וחנכתם אותו משך כל אותו זמן. אמנם נפלאו דרכי ההשגחה ואין אנו מסוגלים להבין די העומק את מה שאירע, אולם כנראה שעם ישראל היה חייב להביא כקרבן דוקא את הגדולים והמופלאים שבנו על מזבח תקומתו. עלינו להעריך דמויות כאלה ולחנך את עצמנו ולהשיב אל לבנו כי אכן כך צריך אדם לחיות חייו בעולם הזה, להתבונן וללמוד מהם יותר אחרי שדמויות מסוג זה חדלכות מאתנו. רק זכרם נשאר אתנו ודמותם עומדת לעינינו כמנחה לפנינו את הדרך נלך בה. נתפלל לה' שנזכה להתחנך לאור דמותו של אלי והיה זה למשיב נפשכם ונפש כל עם ישראל לקראת הגאולה העתידה אשר נראית כ"כ קרובה אלינו ואשר נראה כי עתה התקדמנו צעד גדול ומכריע לקראתה.

תמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

המשתתף בצערכם וכואב את כאבכם

הקשה מנשוא

אשר שפירא

אלי ברגעיו האחרונים

... נכנסו לפנינו שלושה טנקים. בינתיים היו כמה טנקים תקועים בדרך, שני שריונאים עלו על הזחל שלנו ושניים על הזחל שלפנינו של שגיא. כדי שנבין, הציר שנענו עליו היה דרך סוג ב' שמשני צידיו ביצות טובעניות וכך שאסור לרדת מן הציר. התחלנו לנוע על הציר הזה שמוביל למעוז שלנו שנמצא בידי האויב במקום זה היה עלינו לפרוץ ולאפשר הנחת הגשר הראשון שלנו שיוביל אל עברה המערבי של התעלה. התחלנו לנוע ב-9.20 לערך. הטנקים עברו לפנינו וכעבור כ-10-15 דקות, קשה להעריך, החלה הפגזה וירי טילים. קשה לדעת מאיפה. בערך דקה אחרי תחילת ההפגזה, חטף הזחל שלפנינו פגיעה ישירה, בול! שנים-עשרה חברה נהרגו במקום. התמושת המשיכה להתפוצץ עוד חצי שעה אח"כ. לי נשארה רק תמונה של זחל מתקדם ושניה אחרי זה להבה גדולה ופיצוצים. היו בזחל אלי שגיא המ"פ, בחור שקט ודתי שהיה מדבר תמיד מתון מתון ובאדיבות. ובערב סוכות התרוצץ, אפילו שהיה עייף - הרוג, בכל המחנה עד שהשיג באמצע סיני אתרוג, לולב, הדס וערבה וכוס יין וערך ברכה כדת וכדין. הוא הלך. נהרגו סנדובסקי, הקבלי ועצמון ועוד שניים שלא היכרתי. חיילים נהדרים ואנשים מצויינים, שקטים, מאורגנים. בכלל שגיא ארגן לו זחל עם המון תחמושת ועם חיילים הכי טובים ביחידה. והם אינם.

* קטע זה המתאר את אליהו ברגעי הקרב היה גנוז בין כליו של סגן חיים בייסקי הי"ד, שצורף לכת של אליהו ונפל בקרב ההבקעה סמוך לראש הגשר.

נשיא מדינת ישראל

ירושלים, יום העצמאות תשל"ב

2113106 צוער פייג אליהו

שמחתי לשמוע מפי המפקד שלך כי במילוי חובתך בצה"ל
הומלצת לקבל עיטור המופת ונכללת ברשימת החיילים המצטיינים
לשנת תשל"ב.

חובה נעימה היא לי להביע לך היום, בפרוס חג העצמאות
העשרים וארבעה למדינת ישראל, אח הערכתי לתרומתך שתרמת להגברת
הבטחון של המדינה ואזרחיה.

לך בדרכך זו והיית למופת לחבריך במילוי החובות להבטחת
שלום ארצנו ולהרמת קרן ישראל.

בברכת חזק ואמץ,

זלמן שזר

לאות ולעדות

כי 1063002 טוראי שגיא (פייג) אליהו

גילה אומץ לב
הראוי לשמש מופת

תאור המעשה

ביום ה'ד במאי 1971, הטל על מספר חיילים ובתוכם טוראי אליהו פייג למלא שיקי וחל על שפת הים ליד נצירת. לאורך שמלאו את השקים והקמיס אותם על הנשאות. ניש טוראי אליהו פייג אל קבוצה של כ"ד 25 ילדים ערבים ממחנה הפליטים וחילק להם שאריות מצרכי מזון. תוך כדי כך, החלה הנשאת להדרדר במורד אל עבר הילדים. טוראי אליהו פייג שראוה את כלי הרכב המתקרב במרוק של כ"ד מטרי. זינק אל הילדים והצליח להחזיק כ"ס 1 מדם ובכך הצילם מדריסה הארית. אולם הוא עצמו נדרס תפצע קשה. כאשר נגשו אליו חבריו לטפל בו, ביקש כי יטפלו תחילה בילדים שנפגעו ורק אחר כך יטפלו בו. במעשה זה, שעשה תוך סיכון עצמו, הציל חיהם של ילדים רבים.

על מעשה זה הוענק לו

עיטור המופת

לפי חוק העיטורים בצבא הגנה לישראל תש"ל-1970

רב אלוף דוד אלעזר
ראש המטה הכללי

ניסן תשל"ג
אפריל 1973

„מופת נתתיך לבית ישראל“

11111111111111111111

104

CAUCASIA
TUMULUS
ALCO, TIGRIS, HA, UGICIA, UGICIA
4200 del 14, 14
420000 A.M.

